

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Ybl Ervin

Cím: Rippl-Rónai József

1861-1927

Forrás: Budapesti Hírlap

Bp
(Hely)

1927. 11. 26.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Tárgy

Hely

Idő

Személy

Helyszám

92 Rippl-Rónai József

Rippl-Rónai József

1861—1927

A természet halódásának késő őszi reggelén szomorú hírt hozott a táviró Kaposvárról. Több hónapos betegeskedés után nem váratlanul, de mégis mindenkinek megdöbbenésére meghalt Rippl-Rónai József mester, a külföldön is megbecsült magyar festőművész. Az utóbbi hetekben Balatonfüreden keresett szivbajára gyógyulást, innen tért vissza szülővárosába, Kaposvárra, ahol az elgyöngült mestert a hirtelen fölépített tüdőgyulladás pár nap alatt megölte.

Rippl-Rónai József a modern magyar képzőművészet egyik büszkesége volt. Művészete külön egyéni sziqete festészetűnknek. Nem hasonlít senkinek stílusára, legföljebb azoké, akik őt utánozták. Gyökerei nem a magyar televényben ágaznak szét, Páris talajából szitták magukba az éltető nedvet, de aztán itthon nőtt fává, hogy a francia és a magyar szellem keveredéséből izgatón érdekes gyümölcsöket hozzon.

Festészeti tanulmányait Rippl-Rónai a müncheni akadémián végezte. Innen került Párisba, a még népszerűsége teljét élvező Munkácsy Mihály mellé, akinek sokat segédkezett híres képeinek másolásában. Későbbi *Emlékezéseiben* (1911) Rippl-Rónai érdekesen írja le a Munkácsynál töltött időt, majd a következő éveket, mikor a nagy mester páthetikus fölfogásától elszakadva néhány ismeretlen, ma már világhírű francia művésszel új stílust kezdeményezett. Abban az időben még az impresszionizmus sem küzdötte ki

végleges diadalát. Rippl-Rónai és kitűnő francia társai, köztük barátja, Maillol, mégis már újabb lépéssel vitték tovább a művészetet. Az impresszionizmusnak körvonalakat fölbontó vibrálása helyébe a dekoratív kontur uralmát, a komponálást ültették, amelyben színek, vonalak lágy akkordokban esendültek össze és finom tónus-fátyol borul a letompított eréjű harmoniákra. Ime, az expresszionizmusnak, a természet fölé való kerekedésnek kezdete. Rippl-Rónai francia társai is nagyon megbecsülték. Művészetével, valóban, az ottani képzőművészet fejlődésében is elől járt. Az itthoni festészet ideáljaitól azonban messze van ekkor stílusa. Párisban sikert arat gyűjteményes kiállításán, de itthon csak kevesen értik meg az olajfestés megszokott technikájától elütően, vékonyan fölra-kott színeit, uralkodó szürkéit és feketéit, jellemző összefoglaló körvonalait, dekoratív komponálását. Ekkor főképpen iparművészeti jellegű munkákat, kardonokat, gobelinéket tervez különösen az Andrassy grófi család számára. Később sem tagadta meg a mester a diszitő művészettel való kapcsolatát, bár festői stílusának itthoni diadalmas elismerése után aránylag igen kevés dekoratív, iparművészeti tervet készített.

Míg Rippl-Rónai Párisban teljesen a francia stílus ápolója volt, hazatérése után a magyar környezet és levegő egyszerre gyökeresen átalakítja művészetét. Színei megélnéknélné, harmóniái zengőbbé, melegebbé válnak. Élénk vörösek és bársonyos kékek jelennek meg palettáján, amelyek izgató viszonyba lépnek a feketékkel és a fehérekkel. Dekoratív felfogása nem csökken, sőt erősödik. Rippl-Rónai megérzi a magyar népművészet szinompóját és ezzel frissíti fel régebbi halavány szín-harmóniáit. Stílusában most sincs semmi

naturalizmus, sőt a természeti képek transzponálásába az artisztikus elképzeléseken kívül hangulati tényezők is vegyülnek. Anélkül, hogy novellisztikus témákat keresne a mester, meglepően bensőségesek, meghitték vidéki interieurjei. A színek és a vonalak különös, egyéni módon családias érzésekről beszélnek, sőt ezt jelzik képeinek mulatságos, közvetlen hangu címei is. A régebbi francia nénik, vagy vurstlibeli akrobaták helyébe a magyar vidék alakjai lépnek, köztük Piacsek bácsi hosszuzáru pipájával. Kedvesen mulatságos, vagy szeliden melankólikus világuk, mint üde virágoskert mosolyog ki a keretből. Ez volt Rippl-Rónai művészetének legkitűnőbb korszaka, ekkor készült képei között a modern magyar képzőművészet nem egy elragadó és megkapóan egyéni remekét tisztelhetjük.

Rippl-Rónai azonban itt sem állt meg. Most erősebb dekoratív hatásokra vágyott. Kis, egyforma színteltekben egymás mellé rakta a hangos vöröset, zöldet és vakító fehéret, valósággal plakátszerűen értelmezte a természettől még távolabbra vitt kompozícióit. Művészetének külsőségesé válása azonban csak átmenet volt, melyből ismét finomabb harmóniák születtek. Mostani útjában közelebb jutott a természethez, sőt megkezdte impresszionista vágyak is támadtak a mesterben. Lemond az olajfestésről, a pasztellhez pártol, ezzel veti oda mögött, de nem édeskés ötleteit. A kis tájképművészet mellett főképpen

a fejtanulmányok kezdtek érdekelni. Hosszú sorozatát alkotja az egymással rokon beállítású, de mindig érdekes női fejeknek és önmagáról is egy sereg kiváló pasztellképmást készit. Mintha Páris, a mester művészetének bölcsője e női portrékban ismét erősebben kísértene. Ujra a szajnaparti város divatos asszonyai és midnettejei jutnak eszünkbe, midőn Rippl-Rónai

kései művészetének női képmásgalériáját szemléljük az érdekes vágású, merész profilokkal, vékony ujjakkal, hegyes szögletbe hajlított karokkal, omló hajfürtökkel, vagy az arcokat beárnyékoló kalapokkal, a meztelen vállakon a puha prémekkel. Hosszu és termékeny bolyongás után a női szépség hálójába került Rippl-Rónai művészete, ennek XX. századi típusát ismételgette szellemes változatokban.

Utolsó kiállításán is másfél hónappal ezelőtt, egy sorozat női portrét láthattunk, de ezek között ott volt legutolsó önarcképe is. Már súlyos betegen, reszkető kézzel készítette és a bizonytalan vonalak nem a régi, robusztus Rippl-Rónait ábrázolták, hanem a megtört szenvedőt. Ekkor már tudtuk, hogy a mester nem fog többé egészségesen visszatérni közibénk.

Akik ismerték Rippl-Rónai vonzó egyéniségét, mások megbántására nem kapható, irigységtől mentes lelkületét, akik találkoztak kék szemének simogató tekintetével, akik hallották meleg baráti szavát, azok szívében ma gyász honol. Nem látjuk többé a cigányos szépségű mestert dus hajával, nagy kalapjával, fekete kabátjával. Az öregek kedves barátja, a fiatalok Rippl-Rónai bácsija végleg itt hagyta tisztelőit. Pedig azok sokkal többen vannak, mint személyes ismerősei. Sikerei, a megnyert díjak, köztük az állami aranyérem, mellyel 1916-ban felesége arcképe tüntették ki, mind művészetének megbecsüléséről tanuskodnak. És Franciaországon kívül, ahol a Salon d'Automne sociétairje volt, a többi külföld is észrevette Rippl-Rónai festészetének különös értékeit. Legutoljára Olaszország fejezte ki neki el nem muló elismerését. A mester önarcképe a firenzei Uffiziban, illetőleg most a Pitti-palotában lévő önarcképgalléria számára szerezték meg. Rippl-Rónai képmása most ott függ már minden idők legnagyobb mestereinek képmásai között. Aki ezt megérte, annak életét nem zárja le a sirjára gurított kő.

Temetése a kultuszminiszter és a művészeti egyesületek képviselőinek jelenlétében vasárnap délután lesz Kaposvárott. A város, melynek Rippl-Rónai diszpolgára volt, saját halottjának tekint a mestert. A holttestét a városháza dísztermében ravatalozzák föl, majd díszsír helyben helyezik örök nyugalomra.

Ybl Ervin.